

Karolina Kwiecińska

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
e-mail: karolina.kwiecinska@ue.poznan.pl

SPOSOBY UJAWNIANIA INFORMACJI O KAPITALE INTELEKTUALNYM W PRAKTYCE SPÓŁEK NOTOWANYCH NA GPW W WARSZAWIE

THE PRACTICES IN THE DISCLOSURE OF INFORMATION ABOUT INTELLECTUAL CAPITAL IN COMPANIES LISTED ON THE WARSAW STOCK EXCHANGE

DOI: 10.15611/pn.2018.503.27

JEL Classification: M41, M49

Streszczenie: Celem artykułu jest przedstawienie sposobów prezentacji informacji o kapitale intelektualnym w praktyce spółek giełdowych z indeksu WIG20. Realizacji tego celu podporządkowano strukturę opracowania. W pierwszej kolejności omówiono istotę kapitału intelektualnego, następnie przedstawiono sposoby ujawniania informacji na jego temat. W ostatniej części artykułu przedstawiono sposoby ujawniania informacji o kapitale intelektualnym stosowane przez spółki z indeksu WIG20. Artykuł napisano na podstawie analizy zawartości raportów rocznych, raportów na temat społecznej odpowiedzialności oraz raportów zintegrowanych spółek wchodzących w skład indeksu WIG20 w dniu 14.06.2017 r. Wykorzystano również literaturę obejmującą tematykę kapitału intelektualnego oraz sprawozdawczości przedsiębiorstw. Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, że najwięcej informacji o kapitale intelektualnym ujawniają spółki sporządzające zintegrowany raport.

Słowa kluczowe: kapitał intelektualny, sprawozdawczość przedsiębiorstw, raportowanie zintegrowane, informacje niefinansowe.

Summary: The aim of this article is to present the practices in the disclosure of information about intellectual capital. The subjects of the research were companies listed in the Warsaw Stock Exchange whose shares are included in the WIG 20 index. The method of the analysis of the literature and the method of content analysis of annual reports, CSR reports and integrated reports were used. The obtained results showed that companies which prepared integrated reports disclosed more information than companies which did not.

Keywords: intellectual capital, corporate reporting, integrated report, non-financial information.

1. Wstęp

Wraz z przejściem gospodarki od ery przemysłowej do ery wiedzy zmieniły się warunki funkcjonowania przedsiębiorstw. Cechami charakterystycznymi gospodarki opartej na wiedzy są m.in.: coraz szersza globalizacja, wzrost znaczenia sektora usług kosztem sektora przemysłowego i rolnictwa, coraz szersze wykorzystanie techniki komputerowej, dynamiczny rozwój e-biznesu, traktowanie wiedzy jako podstawowego zasobu tworzącego przewagę konkurencyjną, zmiana struktury zasobów organizacji oraz coraz większe wykorzystanie w procesie tworzenia wartości zasobów niematerialnych [Mikuła 2007, s. 22].

Jak zauważa D. Dobija [2004, s. 10], „rachunkowość rozwija się wraz ze społeczeństwem i na każdym etapie jego rozwoju wytwarza się specyficzna, odpowiednia do potrzeb odmiana rozrachunku”. Wraz z przejściem od „gospodarki tradycyjnej” do społeczeństwa informacyjnego i towarzyszącej mu gospodarki opartej na wiedzy pojawiły się nowe wyzwania dla rachunkowości. Wyzwania te są związane m.in. z pojawieniem się nowych rodzajów aktywów, dla których teoretycy i praktycy muszą opracować metody pomiaru [Dobija 2004, s. 11].

Obecnie obowiązujące przepisy rachunkowości (krajowe oraz międzynarodowe) ograniczają możliwość ujmowania w bilansie (sprawozdaniu z sytuacji finansowej) wielu składników kapitału intelektualnego, w związku z czym przedsiębiorstwa mogą ujawniać informacje o tych elementach tylko w informacji dodatkowej lub w dodatkowych sprawozdaniach.

Celem artykułu jest przedstawienie sposobów prezentacji informacji o kapitale intelektualnym w praktyce spółek giełdowych z indeksu WIG20¹. Podmiotem są spółki notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, których akcje wchodziły w skład indeksu WIG20 na dzień 14.06.2017 r.

Realizacji celu podporządkowano strukturę opracowania. W pierwszej kolejności omówiono istotę kapitału intelektualnego, następnie przedstawiano sposoby ujawniania informacji na jego temat. W ostatniej części artykułu przedstawiono sposoby ujawniania informacji o kapitale intelektualnym stosowane przez spółki z indeksu WIG20.

Artykuł napisano na podstawie analizy zawartości raportów rocznych, raportów na temat społecznej odpowiedzialności oraz raportów zintegrowanych spółek wchodzących w skład indeksu WIG20 w dniu 14.06.2017 r. Wykorzystano również literaturę obejmującą tematykę kapitału intelektualnego oraz sprawozdawczości przedsiębiorstw.

¹ Indeks WIG20 jest obliczany na podstawie wartości portfela akcji 20 największych i najbardziej płynnych spółek z Głównego Rynku GPW.

2. Istota kapitału intelektualnego

Zainteresowanie tematyką zarządzania kapitałem intelektualnym rozpoczęło się na początku lat 80. XX w., kiedy managerowie i konsultanci zauważyli, że zasoby niematerialne mają duży wpływ na uzyskiwane przez przedsiębiorstwa wyniki finansowe [Fazlagić 2001, s. 29]. W literaturze przedmiotu funkcjonuje bardzo wiele definicji i klasyfikacji kapitału intelektualnego. Jak zauważa N. Bontis [2001, s. 57], na problematyce definiowania i klasyfikacji kapitału intelektualnego skupiały się głównie wczesne badania nad kapitałem intelektualnym. Późniejsze badania dotyczyły już innych zagadnień, takich jak sposoby raportowania kapitału intelektualnego.

W niniejszym opracowaniu przyjęto następującą definicję: „kapitał intelektualny oznacza posiadaną wiedzę, doświadczenie, technologię organizacyjną, stosunki z klientami i umiejętności zawodowe, które pozwalają osiągnąć przewagę konkurencyjną na rynku” [Edvinsson, Malone 2001, s. 40].

Mimo iż w literaturze przedmiotu funkcjonuje bardzo wiele definicji kapitału intelektualnego, nie wykazują one istotnych różnic. Jeżeli zarządzanie kapitałem intelektualnym ma być efektywne, nie wystarczy jedynie znajomość jego ogólnej definicji, należy również określić, jakie zasoby będą uważane za aktywa niematerialne. Podobnie jak w przypadku definicji, również w przypadku kategoryzacji kapitału intelektualnego nie wypracowano jednego stanowiska [Kasiewicz, Rogowski 2006, s. 82].

Jak zauważają P.N. Bukh, H.T. Larsen i J. Mouritsen [2001, s. 91-92], klasyfikacje kapitału intelektualnego proponowane przez badaczy są do siebie podobne. Część składników kapitału intelektualnego jest związana z pracownikami (indywidualne kompetencje, kapitał ludzki), którymi trudno jest zarządzać, ponieważ nie są własnością przedsiębiorstwa. Inne, takie jak struktura wewnętrzna, kapitał strukturalny oraz kapitał organizacyjny (np. bazy danych, procedury), są własnością organizacji. Trzecia kategoria obejmuje głównie relacje z klientami. Pomimo różnej terminologii powyższe klasyfikacje mają jeszcze jedną wspólną cechę: dotyczą elementów, które rzadko pojawiają się w sprawozdaniach finansowych.

A. Brooking [1996, za: Ujwary-Gil, s. 37-38] wśród elementów kapitału intelektualnego wymienia np.:

- aktywa rynkowe, do których należą: marka produktów, usług oraz samej organizacji, klienci i poziom ich lojalności, kontrakty, współpraca w ramach zawartych związków kooperacyjnych, kanały dystrybucji; każdy z wymienionych elementów tworzy przewagę konkurencyjną organizacji,
- własność intelektualną, która obejmuje wiedzę i doświadczenie, zdobyte w procesie produkcji (*know-how*), tajemnicę wymiany handlowej, patenty, prawa autorskie oraz znaki handlowe; własność intelektualna umożliwia ochronę prawną wymienionych składników,
- aktywa ludzkie – ukierunkowane na zespołowe uczenie się, kreatywność, umiejętność rozwiązywania problemów, przywództwo, przedsiębiorczość; aktywa

ludzkie stanowią najważniejszy zasób organizacji ze względu na fakt, że wiedza jest nieodłącznie związana z pracownikami; w odróżnieniu do aktywów strukturalnych i infrastruktury wiedza i ludzie nie są własnością organizacji,

- aktywa organizacyjne (infrastruktura) to technologia i różne działania umożliwiające funkcjonowanie organizacji takie jak: kultura organizacyjna, procesy zarządzania, systemy informacyjne, systemy komunikacji (sieciowe), powiązania, relacje finansowe.

3. Ujawnianie informacji na temat kapitału intelektualnego

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim roczny raport spółki zawiera co najmniej:

- pismo prezesa zarządu lub osoby zarządzającej emitenta omawiające, w zwięzły sposób, najważniejsze dokonania lub niepowodzenia spółki w danym roku obrotowym i perspektywy rozwoju działalności emitenta na najbliższy rok obrotowy,
- wybrane dane finansowe, zawierające podstawowe pozycje rocznego sprawozdania finansowego za bieżący i poprzedni rok obrotowy,
- roczne sprawozdanie finansowe,
- sprawozdanie z działalności emitenta,
- opinię niezależnego biegłego rewidenta o zbadanym sprawozdaniu finansowym oraz raport z badania,
- oświadczenia zarządu,
- stanowisko organu zarządzającego wraz z opinią organu nadzorującego emitenta odnoszące się do wydanej przez podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych opinii z zastrzeżeniem, opinii negatywnej lub odmowy wyrażenia opinii o sprawozdaniu finansowym.

Część elementów kapitału intelektualnego, takich jak nabyte patenty, znaki towarowe, *know-how*, koszty zakończonych prac rozwojowych, jest ujawniana w sprawozdaniu finansowym jednostki w pozycji „wartości niematerialne”. Obecnie obowiązujące przepisy ograniczają ujmowanie w bilansie składników wewnętrznie wytworzonych, takich jak np. marka czy relacje z klientami. Składniki te mogą jednak zostać ujawnione w bilansie jednostki, która nabyła je w drodze połączenia jednostek gospodarczych.

Informacje o elementach kapitału intelektualnego, które nie spełniają kryteriów pozwalających na ich ujęcie w bilansie, mogą być ujawnione w inny sposób. W tym miejscu należy zaznaczyć, że obecnie obowiązujące przepisy rachunkowości nie wymagają takich ujawnień. Można wyróżnić dwie formy dobrowolnych ujawnień:

- ujawnianie informacji w formie dodatkowego sprawozdania o kapitale intelektualnym,

- zamieszczenie informacji o kapitale intelektualnym jako elementu raportu rocznego, raportu na temat społecznej odpowiedzialności lub raportu zintegrowanego.

W literaturze przedmiotu przedstawianych jest wiele propozycji pomiaru i wyceny kapitału intelektualnego w formie dodatkowych raportów dołączanych do raportu rocznego, jak np. Nawigator Skandii, IC – Rating czy Monitor Aktywów Niematerialnych. Jednak żadna z tych metod nie uzyskała powszechnego uznania.

Informacje o kapitale intelektualnym mogą być również ujawniane w ramach raportu zintegrowanego. Zgodnie z Wytycznymi IIRC (ang. *International Integrated Reporting Council*) zintegrowany raport to narzędzie komunikacji, które w zwięzły sposób przedstawia, jak strategia organizacji, jej ład organizacyjny, wyniki i perspektywy, w kontekście otoczenia zewnętrznego, prowadzą do kreowania wartości w krótkim, średnim i długim okresie [IIRC 2013, s. 7]. Sukces każdej organizacji zależy od różnych form kapitału. W Wytycznych IIRC zostało wyróżnionych sześć rodzajów kapitałów z zaznaczeniem, że zaproponowana kategoryzacja nie jest obowiązkowa. Wśród kapitałów wyróżniono m.in. kapitał intelektualny oraz jako osobną kategorię kapitał ludzki. Należy zauważyć, iż w dotychczas opracowanych klasyfikacjach kapitał ludzki uznawany jest za część kapitału intelektualnego.

Według Wytycznych IIRC kapitał intelektualny to zasoby oparte na wiedzy, takie jak [IIRC 2013, s. 12]:

- własność intelektualna (patenty, prawa autorskie, oprogramowanie, prawa i licencje),
- kapitał organizacyjny (ukryta wiedza, systemy, procedury, protokoły).

Natomiast kapitał ludzki to kompetencje, zdolności i doświadczenie ludzi, ich motywacja do podejmowania innowacyjnych działań, w tym [IIRC 2013, s. 12]:

- dostosowanie się i wspieranie ram ładu organizacyjnego, podejście do zarządzania ryzykiem i wartości etycznych,
- zdolność do rozumienia, opracowania i wdrażania strategii organizacji,
- lojalność i motywacja do doskonalenia procesów, produktów i usług, w tym umiejętności pracowników dotyczące przywództwa, zarządzania i współpracy.

4. Wyniki przeprowadzonych badań

W celu odpowiedzi na pytanie: w jaki sposób spółki, których akcje wchodziły w skład indeksu WIG20, ujawniają informacje na temat kapitału intelektualnego, dokonano analizy zawartości raportów rocznych, raportów na temat społecznej odpowiedzialności oraz raportów zintegrowanych opublikowanych przez te podmioty.

Na dzień 14.06.2017 r. w skład indeksu WIG20 wchodziły następujące spółki: Polski Koncern Naftowy Orlen, Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski, Powszechny Zakład Ubezpieczeń, Bank Polska Kasa Opieki, KGHM Polska Miedź, Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo, Bank Zachodni WBK, PGE Polska Grupa Energetyczna, LPP, Alior Bank, mBank, Cyfrowy Polsat, CCC, Grupa Lotos,

Tauron Polska Energia, Jastrzębska Spółka Węglowa, Asseco Poland, Orange Polska, Eurocash, Energa.

W związku z tym, że część spółek objętych badaniem na dzień 14.06.2017 r. nie opublikowała jeszcze raportu za rok 2016, badaniem zostały objęte raporty za rok 2015.

Analizując formy ujawniania informacji, można wyróżnić trzy modele zaprezentowane w tabeli 1.

Tabela 1. Formy ujawniania informacji

Forma ujawniania informacji	Spółki
Raport zintegrowany	Polski Koncern Naftowy Orlen, KGHM Polska Miedź, PGE Polska Grupa Energetyczna, Grupa Lotos, Tauron Polska Energia
Raport roczny oraz dodatkowy raport na temat społecznej odpowiedzialności	Powszechny Zakład Ubezpieczeń, Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski, Bank Zachodni WBK, mBank, Orange Polska, Energa
Raport roczny, dodatkowe informacje o społecznej odpowiedzialności ujawniane w ramach raportu i/lub na stronie internetowej spółki	Bank Polska Kasa Opieki, Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo, LPP, Alior Bank, Cyfrowy Polsat, CCC, Jastrzębska Spółka Węglowa, Asseco Poland, Eurocash

Źródło: opracowanie własne.

W sprawozdaniu finansowym każdej ze spółek pojawiały się elementy kapitału intelektualnego takie jak: nabyte patenty, licencje, koncesje, oprogramowanie czy koszty zakończonych prac rozwojowych. Dodatkowo w sprawozdaniach finansowych spółek, które przejęły inne podmioty, ujawniono elementy, które nie mogłyby być ujawnione w bilansie w przypadku wytworzenia ich we własnym zakresie.

Ujmowanie wartości niematerialnych nabytych w drodze połączenia jednostek gospodarczych reguluje MSSF 3 „Połączenia jednostek gospodarczych”, zgodnie z którym na dzień przejęcia jednostka przejmująca przypisuje koszt połączenia jednostek gospodarczych, ujmując możliwe do zidentyfikowania aktywa, zobowiązania i zobowiązania warunkowe jednostki przejmowanej według ich wartości godziwej na ten dzień. Przy czym możliwe do zidentyfikowania wartości niematerialne są ujmowane osobno w przypadku, gdy można wiarygodnie wycenić ich wartość godziwą oraz gdy spełniają definicję wartości niematerialnych określoną w MSR. Zgodnie z MSSF 3 możliwe do zidentyfikowania wartości niematerialne mogą zostać ujęte nawet, gdy nie były wcześniej ujęte w sprawozdaniu finansowym jednostki przejmowanej, na przykład dlatego, że nie spełniały kryteriów uznawania przed przejęciem, co oznacza, że ten sam składnik wartości niematerialnych nie może być ujęty w sprawozdaniu finansowej jednostki, która wytworzyła składnik we własnym zakresie, natomiast może być ujęty w sprawozdaniu jednostki, która go nabyła w drodze połączenia jednostek gospodarczych. Sytuacja ta może wpływać negatyw-

nie na porównywalność sprawozdania jednostki, która nabyła dany składnik, i sprawozdania jednostki, która wytworzyła podobny składnik we własnym zakresie.

Wśród aktywów zidentyfikowanych w procesie połączenia jednostki ujawniały relacje z klientami oraz znaki towarowe/marki. W tym aspekcie należy pozytywnie ocenić dodatkowe ujawnienia (w ramach zintegrowanego raportu) dokonane przez spółki PKN Orlen oraz Lotos, które w swoich raportach podały informacje na temat szacunkowej wartości wewnętrznie wytworzonej marki, która nie może być ujęta w bilansie.

W raportach spółek, które ujawniają informacje na temat społecznej odpowiedzialności biznesu, ujawnione zostały informacje na temat pracowników oraz klientów. Informacje dotyczące pracowników (kapitału ludzkiego) uwzględniały następujące aspekty: liczba pracowników, struktura zatrudnienia, satysfakcja pracowników, kultura organizacyjna, polityka wynagradzania, polityka szkoleniowa, wspieranie rozwoju i talentów. Powyższe informacje dotyczą elementów kapitału intelektualnego, które nie są ujawniane w bilansie jednostki. Ze względu na charakter tych zasobów oraz brak możliwości wyceny, ich ujmowanie w bilansie nie będzie możliwe. Należy jednak zauważyć, że ujawnianie informacji opisowych lub liczbowych (w formie wskaźników) na temat tych aspektów może wpłynąć pozytywnie na zmniejszenie zjawiska asymetrii informacji pomiędzy zarządem jednostki a interesariuszami.

Wśród informacji na temat klientów spółki ujawniały informacje na temat: liczby klientów, badań satysfakcji klientów, komunikacji z klientami, bezpieczeństwa klientów oraz na temat ochrony danych klientów.

Największy zakres ujawnień zaobserwowano w przypadku spółek, które opublikowały raport zintegrowany. Raport zintegrowany opublikowało pięć spółek, z czego cztery podały (zgodnie z zaleceniami IIRC) informacje o kapitałach będących źródłem sukcesu jednostki. Spółki Polski Koncern Naftowy Orlen, KGHM Polska Miedź, PGE Polska Grupa Energetyczna oraz Grupa Lotos w swoich raportach (poza innymi rodzajami kapitałów) wskazały zarówno kapitał intelektualny, jak i kapitał ludzki, spółka PGE Polska Grupa wymieniła tylko kapitał ludzki, natomiast w raporcie Tauron Polska Energia nie zamieszczono w ogóle informacji o kapitałach. W raporcie PKN Orlen oznaczono wszystkie treści dotyczące danego rodzaju kapitału, co ułatwia odnalezienie potrzebnych informacji, wpływając tym samym pozytywnie na czytelność informacji. Dodatkowo każdy rodzaj kapitału został scharakteryzowany. W raporcie Grupy Lotos przedstawiono role poszczególnych rodzajów kapitałów w budowaniu wartości firmy, wskazując na korzyści generowane z danego rodzaju kapitału zarówno z perspektywy Grupy Lotos, jak i z perspektywy interesariuszy spółki. W raporcie spółki KGHM Polska Miedź przedstawiono model biznesowy spółki, a na każdym z etapów modelu podano, jakich kapitałów dany etap wymaga, jakie rodzaje kapitałów wytwarza oraz jak dany etap wpływa na kapitały. Ponadto w ramach każdego z kapitałów podano informacje liczbowe charakteryzujące dany typ kapitału. W raporcie spółki PGE Polska Grupa Energetyczna w sekcji

dotyczącej kapitału ludzkiego podano informacje liczbowe oraz wskaźniki charakteryzujące ten kapitał. W raporcie spółki Tauron Polska Energia kapitały nie zostały wyodrębnione, ale zaprezentowano informacje opisowe na temat klientów oraz pracowników.

Podsumowując wyniki przeprowadzonych badań, można zauważyć, że elementy kapitału intelektualnego takie jak: patenty, znaki towarowe, licencje, koncesje, prawo do emisji, oprogramowanie oraz koszty zakończonych prac rozwojowych są ujawniane w sprawozdaniu finansowym w bilansie (sprawozdaniu z sytuacji finansowej). Ponadto w bilansie ujmuje się elementy kapitału intelektualnego nabyte w drodze połączenia, są to relacje z klientami oraz znaki towarowe/marki. W przypadku pozostałych elementów kapitału intelektualnego, które nie mogą być ujęte w bilansie, informacje podawane są poza sprawozdaniem finansowym w raporcie dotyczącym społecznej odpowiedzialności/zrównoważonego rozwoju lub w ramach raportu zintegrowanego. W raportach społecznych prezentowano informacje dotyczące pracowników oraz klientów. Natomiast w raportach zintegrowanych (poza raportem spółki Tauron) wyodrębniono kapitał intelektualny i/lub kapitał ludzki, dokonując przy tym charakterystyki tych kapitałów.

Analizując powyżej przedstawione wyniki badań, należy stwierdzić, że prezentowane przez spółki informacje na temat kapitału intelektualnego nie są tak obszerne jak propozycje dodatkowych sprawozdań o kapitale intelektualnym przedstawiane w literaturze przedmiotu, jednak obecny sposób ujawniania tych informacji można uznać za początek dobrych praktyk w tym zakresie.

5. Zakończenie

Obecnie elementy kapitału intelektualnego stanowią źródło przewagi konkurencyjnej wielu przedsiębiorstw. Ze względu na fakt, że obowiązujące przepisy rachunkowości (krajowe i międzynarodowe) ograniczają ujmowanie w bilansie tych elementów, podjęto próby opracowania innego sposobu ich ujawniania. W literaturze dotyczącej tematyki kapitału intelektualnego można odnaleźć wiele propozycji jego pomiaru i prezentacji. Czasami można odnieść wrażenie, że każdy badacz zajmujący się tą tematyką przedstawił własną propozycję w tym zakresie. Jednak żadna z tych propozycji nie zyskała uznania.

Autorka opracowania zdaje sobie sprawę, że możliwość wnioskowania na podstawie tak małej próby jest ograniczona. Przeprowadzone badanie ma charakter pilotażowy i może stanowić jedynie wstęp do dalszych badań w tym zakresie.

Na podstawie uzyskanych wyników można stwierdzić, że żadne z analizowanych przedsiębiorstw nie sporządza dodatkowego sprawozdania o kapitale intelektualnym. Większość spółek poza obowiązkowym ujawnieniem informacji o elementach, które spełniają kryteria definicyjne składnika wartości niematerialnych, oraz informacji o składnikach zidentyfikowanych podczas przejęcia innej jednostki, ujawnia informacje na temat klientów oraz pracowników. Pozytywnie należy ocenić

prezentacje informacji o kapitale intelektualnym w raportach spółek, które sporządzają raporty zintegrowane. Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, że zintegrowany raport ma szansę stać się pierwszą formą raportowania informacji o kapitale intelektualnym, która znajdzie szerokie zastosowanie w praktyce.

Literatura

- Bontis N., 2001, *Assessing knowledge assets: a review of the models used to measure intellectual capital*, International Journal of Management Reviews, vol. 3, no. 1, s. 41-60.
- Bukh P.N., Larsen H.T., Mouritsen J., 2001, *Constructing intellectual capital statements*, Scandinavian Journal of Management, vol. 17, issue 1, s. 87-108.
- Dobija D., 2004, *Pomiar i sprawozdawczość kapitału intelektualnego przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Zarządzania im. Leona Koźmińskiego w Warszawie, Warszawa.
- Edvinsson L., Malone M.S., 2001, *Kapitał intelektualny*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Fazłagić A.J., 2001, *Zarządzanie wiedzą w praktyce – wycenić niewidzialne*, Controlling i Rachunkowość Zarządcza, nr 10, s. 27-32.
- International Integrated Reporting Council, 2013, *The International Integrated Reporting Framework*. <http://www.theiirc.org/wp-content/uploads/2013/12/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf> (dostęp: 21.05.2017).
- Kasiewicz S., Rogowski W., 2006, *Koncepcja zarządzania kapitałem intelektualnym*, [w:] *Kapitał intelektualny. Spojrzenie z perspektywy interesariuszy*, Kasiewicz S., Rogowski W., Kicińska M., Oficyna Ekonomiczna, Kraków, s. 78-114.
- Mikuła B., 2007, *Wprowadzenie do gospodarki i organizacji opartych na wiedzy*, [w:] Mikuła B., Pietruszka-Ortyl A., Potocki A. (red.), *Podstawy zarządzania przedsiębiorstwami w gospodarce opartej na wiedzy*, Centrum Doradztwa i Informacji Difin, Warszawa, s. 11-41.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19.02.2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim, Dz.U. z 2014 r. poz. 133 ze zm.
- Ujwary-Gil A., 2009, *Kapitał intelektualny a wartość rynkowa przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa.